

การพัฒนาารูปแบบการบริหารเครือข่ายโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา

The Development of Management Model of School Network

under the Primary Education Service Area Office

วิเชียร ทรงศรี* ผศ.ดร.สุนันท์ ศลโกสม** ศ.ดร.รัตนะ บัวสนธ์***

*นักศึกษาลัทธิสุตรปรัชญาดุสิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ

อาจารย์คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ *อาจารย์ มหาวิทยาลัยนเรศวร

บทคัดย่อ การวิจัยนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนารูปแบบการบริหารเครือข่ายโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ดังนี้ 1) สังเคราะห์รูปแบบการบริหารเครือข่ายโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา 2) สร้างรูปแบบการบริหารเครือข่ายโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา 3) ประเมินรูปแบบการบริหารเครือข่ายโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ขั้นตอนการวิจัยมี 3 ขั้นตอน ได้แก่ การสังเคราะห์รูปแบบการบริหารเครือข่ายโรงเรียน เป็นการวิเคราะห์เอกสารเกี่ยวกับโครงสร้างการบริหารเครือข่ายโรงเรียน กระบวนการปฏิบัติงานของเครือข่ายโรงเรียน บรรยากาศการบริหารเครือข่ายโรงเรียน ภาวะผู้นำของผู้บริหารเครือข่ายโรงเรียน การมีส่วนร่วมของสมาชิกเครือข่าย การพัฒนาสมาชิกเครือข่าย การใช้เทคโนโลยีและการติดต่อสื่อสารของเครือข่ายโรงเรียน การศึกษาสภาพการบริหารเครือข่ายโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา จากความคิดเห็นของผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา รองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาที่รับผิดชอบงานเครือข่ายโรงเรียน ผู้บริหารโรงเรียนและครูวิชาการโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา จำนวน 1,006 คน และการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน ได้แก่ ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ผู้บริหารโรงเรียนที่ปฏิบัติหน้าที่ประธานเครือข่ายโรงเรียน และศึกษานิเทศก์สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ขั้นตอนที่ 2 การสร้างรูปแบบการบริหารเครือข่ายโรงเรียน ใช้เทคนิคเดลฟายในการสร้างรูปแบบ โดยใช้แบบสอบถาม สอบถามความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญด้านบริหารการศึกษา ด้านบริหารการประถมศึกษา ด้านการบริหารสถานศึกษาและด้านการศึกษา จำนวน 19 คน ขั้นตอนที่ 3 การประเมินรูปแบบการบริหารเครือข่ายโรงเรียน เป็นการประเมินความเหมาะสม ความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ของรูปแบบการบริหารเครือข่ายโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กลุ่มผู้ประเมินได้แก่ ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา จำนวน 503 คน

การวิจัย พบว่า (1) การสังเคราะห์รูปแบบการบริหารเครือข่ายโรงเรียน ได้ร่างรูปแบบการบริหารเครือข่ายโรงเรียน ประกอบด้วยองค์ประกอบที่สำคัญ ได้แก่ โครงสร้างองค์กรเครือข่ายโรงเรียน กระบวนการดำเนินงานของเครือข่าย บรรยากาศการบริหารเครือข่ายโรงเรียน ภาวะผู้นำของผู้บริหารเครือข่ายโรงเรียน การมีส่วนร่วมของสมาชิกเครือข่าย การพัฒนาสมาชิกเครือข่าย การนำเทคโนโลยีมาใช้ในการบริหารเครือข่ายและการติดต่อสื่อสาร (2) รูปแบบการบริหารเครือข่ายโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาที่มีความเหมาะสม ประกอบด้วย 8 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) นโยบายและโครงสร้างองค์กรเครือข่ายโรงเรียน 2) กระบวนการดำเนินงานของเครือข่ายโรงเรียน 3) บรรยากาศการบริหารเครือข่ายโรงเรียน 4) ลักษณะภาวะผู้นำของคณะกรรมการบริหารเครือข่ายโรงเรียน 5) กระบวนการมีส่วนร่วมของสมาชิกเครือข่าย 6) การพัฒนาสมาชิกเครือข่าย 7) การนำเทคโนโลยีมาใช้ในการบริหารเครือข่าย และ 8) การติดต่อสื่อสารของเครือข่ายโรงเรียน

(3) รูปแบบการบริหารเครือข่ายโรงเรียนมีความเหมาะสม มีความเป็นไปได้และมีประโยชน์อยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ย (\bar{X}) = 4.52, 4.57 และ 4.51 ตามลำดับ

คำสำคัญ: การพัฒนารูปแบบ, การบริหารเครือข่ายโรงเรียน

Abstract : The study aimed to 1) synthesize management models of school network under the Primary Education Service Area Office; 2) develop a management model of school network under the Primary Education Service Area Office; 3) evaluate the management model of school network under the Primary Education Service Area Office. The research process consisted of three steps: Step 1 synthesizing management models of school network which involved document analysis, a study of the condition of management of school network under the Primary Education Service Area Office, and scholar interviews; Step 2 developing a management model of school network under the Primary Education Service Area Office using the Delphi technique and a questionnaire with 19 scholars for three rounds; and Step 3 evaluating the model of school network for appropriacy, possibility, and benefits. The sample that obtained by multi-stage sampling was 503 people including the directors of the Primary Education Service Area Office and administrators of schools under the Primary Education Service Area Office. Statistic used to analyze the data was mean and standard deviation.

Research results showed that the management model of school network under the Primary Education Service Area Office included of 8 elements: 1) network policy and organization, 2) network operational procedure, 3) atmosphere of network management, 4) leadership of school network management, 5) participation of the network members, 6) member development, 7) using technology for network management, and 8) communication of network. With regard to the evaluation of the management model of school network under the Primary Education Service Area Office, it was found that appropriacy, possibility, and benefits of the model were at the highest level

Keywords : Model development, school network management

บทนำ นโยบายปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (2552-2561) ของรัฐบาลได้กำหนดประเด็นสำคัญของระบบการศึกษาและการเรียนรู้ที่ต้องปฏิรูปอย่างเร่งด่วน 4 ประการ คือการพัฒนาคุณภาพคนยุคใหม่ การพัฒนาคุณภาพครูยุคใหม่ การพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาและแหล่งเรียนรู้ใหม่ การพัฒนาการบริหารจัดการใหม่ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. 2552:14-22) ประกอบกับนโยบายและยุทธศาสตร์การพัฒนาการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2555-2558 ได้กำหนดยุทธศาสตร์โดยยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง มุ่งกระจายโอกาสทางการศึกษาที่มีคุณภาพอย่างเท่าเทียมกัน ทั้งในเมืองและชนบท เงื่อนไขและหลักการสำคัญของปฏิรูปการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ คือ การให้โรงเรียนเป็นศูนย์กลางในการตัดสินใจ (School-Based-Decision making) การให้ผู้มีส่วนได้เสียเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา (Collaboration) การกระจายอำนาจการบริหารจัดการ

(Decentralization) และมีความรับผิดชอบตรวจสอบได้ (Accountability) (กระทรวงศึกษาธิการ. 2555: 1-2)

จากนโยบายดังกล่าวเป็นหลักฐานสำคัญที่แสดงให้เห็นว่าการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพนั้นต้องมีการพัฒนาผู้เรียน ครู สถานศึกษา และแหล่งเรียนรู้ รวมถึงการพัฒนากระบวนการจัดการ โดยเน้นกระบวนการบริหารที่ใช้โรงเรียนเป็นฐาน การบริหารแบบมีส่วนร่วม เน้นการกระจายอำนาจและความรับผิดชอบที่ตรวจสอบได้

การประกาศจัดตั้งเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจำนวน 183 เขต เมื่อวันที่ 17 สิงหาคม 2553 ได้กำหนดอำนาจหน้าที่ของเขตพื้นที่การศึกษาไว้ประการหนึ่ง คือ การประสานการจัดการทรัพยากรด้านต่างๆ รวมทั้งทรัพยากรบุคคล เพื่อส่งเสริมสนับสนุนการจัดการศึกษาและพัฒนาการศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา (ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 127 ตอนพิเศษ 98ง:28-61) นอกจากนี้สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานยังมีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการปรับปรุงคุณภาพการศึกษาโดยไม่ต้องเพิ่มทุน (Cost) นั่นคือ การแสวงหาวิธีการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์สูงสุด เช่น การหมุนเวียนครูไปสอนหลายๆ โรงเรียน การจัดโรงเรียนเป็นกลุ่มโรงเรียน (Cluster) การจัดโรงเรียนในรูปแบบสหวิทยาเขต หรือรูปแบบเครือข่ายโรงเรียน (School network) เพื่อให้เกิดการใช้ทรัพยากรร่วมกันและเกิดการพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนการสอนอันจะนำไปสู่คุณภาพการศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2554: 7)

แนวทางการพัฒนาคุณภาพศึกษาในอดีตมีข้อเสนอแนะไว้ในระเบียบปฏิบัติของกระทรวงศึกษาธิการ และหน่วยงานทางการศึกษา เช่น ระเบียบสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2534 กำหนดให้มีการรวมโรงเรียนที่อยู่ใกล้กันเป็นกลุ่มโรงเรียน กรุงเทพมหานครมีนโยบายเน้นกระบวนการทำงานในลักษณะการรวมกลุ่มโรงเรียน เรียกว่า เครือข่ายโรงเรียน (School cluster) เพื่อให้เกิดพลังเกื้อกูลซึ่งกันและกัน และเน้นกระบวนการมีส่วนร่วม (ศิริพร ต้นตียมาศ. 2550: 209)

หลังจากได้มีการปรับโครงสร้างการบริหารกระทรวงศึกษาธิการตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546 กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา ไม่ได้บัญญัติเกี่ยวกับเครือข่ายโรงเรียนไว้อย่างชัดเจน แต่ในทางปฏิบัติ สำนักเขตพื้นที่การศึกษา ทั้งเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาและมัธยมศึกษาให้ความสำคัญกับการรวมกันของโรงเรียนในรูปแบบกลุ่มโรงเรียน หรือเครือข่ายโรงเรียนมาโดยตลอด แต่เนื่องจากไม่มีกฎหมาย หรือระเบียบปฏิบัติการจัดตั้งเครือข่ายโรงเรียนหรือกลุ่มโรงเรียนเป็นการเฉพาะ ดังนั้นการจัดตั้งเครือข่ายหรือกลุ่มโรงเรียนแต่ละเขตพื้นที่การศึกษาจึงมีรูปแบบที่แตกต่างกัน แล้วแต่วัตถุประสงค์ ความต้องการ และบริบทอื่นๆ ของแต่ละเขตพื้นที่การศึกษา บางเขตพื้นที่การศึกษาจัดตั้งขึ้นโดยไม่มีระเบียบปฏิบัติที่เป็นลายลักษณ์อักษร บางเขตพื้นที่การศึกษาก็จัดทำเป็นระเบียบหรือประกาศของเขตพื้นที่การศึกษา ตัวอย่างเช่น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศึกษาพิเศษโลก เขต 2 มีระเบียบเขตพื้นที่การศึกษาว่าด้วยเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษา โดยรวมโรงเรียนที่อยู่ใกล้เคียงกันตามเขตการปกครองประมาณ 10 – 20 โรงเรียน ในลักษณะเครือข่ายความร่วมมือ มีคณะกรรมการบริหารเครือข่ายประกอบด้วย ผู้บริหารโรงเรียน ตัวแทนครู และตัวแทนคณะกรรมการสถานศึกษา วัตถุประสงค์หลักของการบริหารเครือข่ายโรงเรียน เพื่อให้โรงเรียนในเครือข่ายร่วมมือกันในการพัฒนาหลักสูตร การพัฒนาการจัดการเรียนการสอน การใช้และการระดมทรัพยากรร่วมกัน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิเศษโลก เขต 2. 2552: 2-3) ประกาศสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพะเยาเขต 1 เรื่องการบริหารกลุ่มโรงเรียน พ.ศ. 2554 ประกาศให้จัดตั้งกลุ่มโรงเรียน โดยรวมโรงเรียนเป็นเครือข่ายโรงเรียน มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างความร่วมมือระหว่างโรงเรียนในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา การใช้ทรัพยากรร่วมกัน รวมทั้งการระดมสรรพกำลัง

เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา การบริหารจัดการในรูปแบบเครือข่ายโรงเรียน มีประโยชน์ต่อการพัฒนาการจัดการศึกษา จากรายงานการวิจัยของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ พบว่า สถานศึกษาชั้นพื้นฐานมีความแตกต่างกัน ควรจัดกลุ่มสถานศึกษาในลักษณะเครือข่ายความร่วมมือภายใต้การกระจายอำนาจ และความเป็นนิติบุคคล (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2545: 14) และสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาชั้นพื้นฐานได้กล่าวถึงการสร้างเครือข่ายโรงเรียนร่วมพัฒนาเพื่อพัฒนาโรงเรียนสู่มาตรฐานสากล (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาชั้นพื้นฐาน. 2553: 1-3) เครือข่ายโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา พิษณุโลกเขต 1 มีการรวมกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนขนาดเล็กร่วมกับโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาในพื้นที่เพื่อแก้ปัญหาครูไม่ครบชั้น การใช้ทรัพยากรร่วมกัน เช่นเดียวกับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 มีการสร้างเครือข่ายโรงเรียนเพื่อบริหารจัดการร่วมกัน สามารถแก้ปัญหาการขาดบุคลากร และเพิ่มประสิทธิภาพการจัดการเรียนการสอน ประสบความสำเร็จ ในนาม “แก่งจันทน์โมเดล” เครือข่ายโรงเรียนในประเทศศรีลังกาประสบความสำเร็จในการใช้ทรัพยากรร่วมกัน ลดความเหลื่อมล้ำของโรงเรียนและสร้างความไว้วางใจให้แก่ประชาชนที่มีความแตกต่างระหว่างเผ่าพันธุ์ เช่นเดียวกับเครือข่ายโรงเรียนในประเทศคอซอวอทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ครู การจัดการศึกษาสามารถตอบสนองความต้องการของท้องถิ่นได้ดี (Mark. 1987: 89-91)

สำหรับปัญหาการบริหารเครือข่ายโรงเรียน เจตนา ลีสุวรรณ ได้ทำการวิจัยพบว่า ปัญหาการบริหารเครือข่ายโรงเรียน ได้แก่ เป้าหมายขาดความชัดเจน การปฏิบัติงานซ้ำซ้อนกัน ผู้บริหารโรงเรียนไม่ให้ความสำคัญบุคลากรมีงานในโรงเรียนมาก การประสานงานล่าช้า ขาดการประเมินผล ขาดงบประมาณ (เจตนา ลีสุวรรณ. 2543: บทคัดย่อ) ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยของ ชูชาติ พ่วงสมจิตร พบว่า ปัญหาการบริหารเครือข่ายโรงเรียน ได้แก่ กระบวนการบริหารแบบมีส่วนร่วม การกระจายอำนาจ การติดต่อสื่อสาร ความรู้ความเข้าใจของผู้ที่เกี่ยวข้อง โครงสร้างไม่เอื้ออำนวยต่อการบริหารแบบมีส่วนร่วม บรรยากาศและวัฒนธรรมขององค์กร การมีข้อมูลข่าวสารไม่เพียงพอ (ชูชาติ พ่วงสมจิตร. 2546: 211) นอกจากนี้ กรุงเทพมหานครพบปัญหาในการบริหารเครือข่ายโรงเรียน ได้แก่ บุคลากรขาดความรู้ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ ไม่มีการกำหนดยุทธศาสตร์ในการบริหารเครือข่าย ขาดความร่วมมือ มีปัญหาด้านการสื่อสารระหว่างสมาชิกเครือข่าย (หน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานคร. 2550: 42-46)

จากปัญหาและปัจจัยความสำเร็จของการบริหารเครือข่ายโรงเรียน จึงได้ศึกษาการพัฒนาารูปแบบการบริหารเครือข่ายโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เพื่อเป็นแนวทางให้ผู้บริหารการศึกษาและผู้ที่เกี่ยวข้องได้นำรูปแบบการบริหารเครือข่ายโรงเรียนไปใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อพัฒนารูปแบบการบริหารเครือข่ายโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ดังนี้

1. สังเคราะห์รูปแบบการบริหารเครือข่ายโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
2. สร้างรูปแบบการบริหารเครือข่ายโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
3. ประเมินรูปแบบการบริหารเครือข่ายโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา

ขอบเขตของการวิจัย

การดำเนินการวิจัยแบ่งเป็น 3 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การสังเคราะห์รูปแบบการบริหารเครือข่ายโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษา แบ่งเป็น 3 ขั้นตอนย่อย คือ

1.1 การวิเคราะห์เอกสาร ได้แก่เอกสารเกี่ยวกับแนวคิด ทฤษฎี ระเบียบกฎหมายและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับระบบหรือรูปแบบการบริหารที่มีประสิทธิภาพ นโยบายการจัดการศึกษาในระดับต่างๆ การบริหารแบบมีส่วนร่วม การบริหารที่ใช้โรงเรียนเป็นฐาน เครือข่ายความร่วมมือ รูปแบบเครือข่ายโรงเรียน เพื่อให้ได้องค์ความรู้เกี่ยวกับการบริหารเครือข่ายโรงเรียนในประเด็นเกี่ยวกับ นโยบาย โครงสร้าง กระบวนการปฏิบัติงานของเครือข่ายโรงเรียน บรรยากาศการบริหาร การมีส่วนร่วมของสมาชิกเครือข่าย การพัฒนาสมาชิก ภาวะผู้นำของผู้บริหารเครือข่าย การนำเทคโนโลยีมาเพื่อการบริหาร และการติดต่อสื่อสารของเครือข่ายโรงเรียน

1.2 การศึกษาสภาพการบริหารเครือข่ายโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเป็นการศึกษาระดับของการปฏิบัติจริงและความต้องการในการพัฒนาตามกรอบแนวคิดที่ได้จากขั้นตอนที่ 1.1

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรได้แก่ ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา รองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาที่รับผิดชอบเครือข่ายโรงเรียน ผู้บริหารโรงเรียน และครูวิชาการโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กลุ่มตัวอย่างใช้การสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi-stage random sampling) การกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างใช้ตารางของ เครจซี่และมอร์แกน (Krejcie and Morgan) ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 1,006 คน

1.3 การสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ เป็นการสัมภาษณ์ผู้บริหารหรือผู้ปฏิบัติงานเครือข่ายโรงเรียนเพื่อศึกษารูปแบบการบริหารเครือข่ายโรงเรียน การเลือกกลุ่มตัวอย่างใช้การเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จำนวน 5 คน ได้แก่ ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา 2 คน ผู้บริหารโรงเรียนที่ปฏิบัติหน้าที่ประธานเครือข่ายโรงเรียน 2 คน และศึกษานิเทศก์ 1 คน

ขั้นตอนที่ 2 การสร้างรูปแบบการบริหารเครือข่ายโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษา

การสร้างรูปแบบการบริหารเครือข่ายโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ใช้เทคนิคเดลฟาย (Delphi Technique) เป็นการศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับรูปแบบการบริหารเครือข่ายโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 19 คน โดยใช้แบบสอบถามความคิดเห็น จำนวน 3 รอบ การเลือกกลุ่มผู้เชี่ยวชาญให้การเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านบริหารการศึกษา 7 คน ด้านบริหารการประถมศึกษา จำนวน 7 คน และด้านบริหารสถานศึกษา 5 คน ประเด็นในการศึกษา ได้แก่ โครงสร้างการบริหารเครือข่ายโรงเรียน กระบวนการในการปฏิบัติงานของเครือข่ายโรงเรียน บรรยากาศในการบริหารเครือข่ายโรงเรียน ภาวะผู้นำของผู้บริหารเครือข่ายโรงเรียน การมีส่วนร่วมของสมาชิกเครือข่าย การพัฒนาสมาชิกเครือข่าย การใช้เทคโนโลยี และการติดต่อสื่อสารของเครือข่ายโรงเรียน

ขั้นตอนที่ 3 การประเมินรูปแบบการบริหารเครือข่ายโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษา เป็นการประเมินความเหมาะสม ความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ของรูปแบบ ประชากรได้แก่ ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา และผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

ประถมศึกษา กลุ่มตัวอย่างใช้การสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi-stage random sampling) การกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างใช้ตารางของเครจซี่ และมอร์แกน (Krejcie and Morgan) ได้กลุ่มตัวอย่าง เป็นผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา จำนวน 124 คน ผู้อำนวยการโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา จำนวน 379 คน รวม 503 คน

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้ แบ่งการดำเนินการเป็น 3 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การสังเคราะห์รูปแบบการบริหารเครือข่ายโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา

1.1 การวิเคราะห์เอกสารเพื่อศึกษารูปแบบการบริหารเครือข่ายโรงเรียน เอกสารที่ใช้ในการวิเคราะห์ได้แก่ แนวคิด นโยบาย ระเบียบกฎหมาย ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบการบริหารเครือข่ายโรงเรียน

1.2 การศึกษาสภาพการบริหารเครือข่ายโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เป็นการศึกษาสภาพปัจจุบันของการบริหารเครือข่ายโรงเรียน และสภาพความต้องการในการพัฒนา

1.3 การสัมภาษณ์ เป็นการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ เกี่ยวกับสภาพการบริหารเครือข่ายโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา

ข้อมูลจากการสังเคราะห์เอกสาร การศึกษาสภาพการบริหารเครือข่ายโรงเรียน และการสัมภาษณ์ นำมาสังเคราะห์ เพื่อกำหนดเป็นกรอบร่างรูปแบบการบริหารเครือข่ายโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา

ขั้นตอนที่ 2 การสร้างรูปแบบการบริหารเครือข่ายโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา

การสร้างรูปแบบการบริหารเครือข่ายโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ใช้เทคนิคเดลฟาย โดยสอบถามความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 19 คน จำนวน 3 รอบ รอบที่ 1 นำผลการสังเคราะห์รูปแบบการบริหารเครือข่ายโรงเรียนจากขั้นตอนที่ 1 นำมาสร้างแบบสอบถามชนิดปลายเปิด ให้ผู้เชี่ยวชาญแสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับรูปแบบการบริหารเครือข่ายโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา รอบที่ 2 นำความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญจากการตอบแบบสอบถามรอบที่ 1 มาจัดทำแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ส่งให้ผู้เชี่ยวชาญตอบแบบสอบถาม รอบที่ 3 เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า ข้อความเช่นเดียวกับรอบที่ 2 แต่เพิ่มเติมตำแหน่งค่ามัธยฐาน ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ และเครื่องหมายแสดงตำแหน่งคำตอบของผู้เชี่ยวชาญในรอบที่ 2 ส่งให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณา ทบทวนคำตอบ หากมีความคิดเห็นที่ไม่ตรงกันกับกลุ่มก็สามารถเปลี่ยนแปลงคำตอบได้ หรือหากยังยืนยันคำตอบเดิมให้แสดงเหตุผลประกอบด้วย

ขั้นตอนที่ 3 การประเมินรูปแบบการบริหารเครือข่ายโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ขั้นตอนนี้เป็นการนำรูปแบบที่ได้จากขั้นตอนที่ 2 ให้ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา และผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ประเมินความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ของรูปแบบการบริหารเครือข่ายโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

ประถมศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ขั้นตอนที่ 1

- 1.1 การวิเคราะห์เอกสาร ใช้แบบวิเคราะห์เอกสารที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น
- 1.2 การศึกษาสภาพการบริหารเครือข่ายโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา

ใช้แบบสอบถามแบบตรวจสอบรายการ (Check list) และแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ

- 1.3 การสัมภาษณ์ ใช้แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง

ขั้นตอนที่ 2 การสร้างรูปแบบการบริหารเครือข่ายโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษา รอบที่ 1 ใช้แบบสอบถามแบบปลายเปิด (Open Ended Question) รอบที่ 2 เป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ และรอบที่ 3 เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ แต่เพิ่มตำแหน่งของค่ามัธยฐาน ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์และเครื่องหมายแสดงตำแหน่งที่ผู้เชี่ยวชาญได้ตอบในแบบสอบถามรอบที่ 2

ขั้นตอนที่ 3 การประเมินรูปแบบการบริหารเครือข่ายโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษา เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นเพื่อประเมินความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. การสัมภาษณ์ ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง
2. แบบสอบถาม เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการรับส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์ และเก็บรวบรวมด้วยตนเองบางส่วน

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลจำแนกตามขั้นตอนของการวิจัยดังนี้

ขั้นตอนที่ 1

- 1.1 การวิเคราะห์เอกสาร ใช้การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis)
- 1.2 การศึกษาสภาพการบริหารเครือข่ายโรงเรียนใช้การหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

- 1.3 การสัมภาษณ์ ใช้การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา

ขั้นตอนที่ 2

แบบสอบถามรอบที่ 1 ใช้การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา รอบที่ 2 และ 3 วิเคราะห์หาค่ามัธยฐาน (Median) และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (Interquartile Range) ผลการวิจัยผู้วิจัยคัดเลือกเฉพาะองค์ประกอบหลัก องค์ประกอบย่อย และตัวบ่งชี้ที่มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุดถึงมากที่สุด (ค่ามัธยฐาน ตั้งแต่ 3.50 ขึ้นไป) และมีความสอดคล้องกันสูง (ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ ตั้งแต่ 1.50 ลงมา) มากำหนดเป็นรูปแบบการบริหารเครือข่ายโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา

ขั้นตอนที่ 3

ใช้การวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่องการพัฒนา รูปแบบการบริหารเครือข่ายโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษา ผลการวิจัย มีดังนี้

1. ผลการสังเคราะห์รูปแบบการบริหารเครือข่ายโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษา

1.1 การวิเคราะห์เอกสาร เป็นการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่า องค์ประกอบของการบริหารเครือข่ายโรงเรียนประกอบด้วยองค์ประกอบที่สำคัญ ได้แก่ องค์ประกอบด้านโครงสร้าง องค์ครเครือข่ายโรงเรียน ได้แก่ จำนวนโรงเรียน ขนาดของโรงเรียน ความเหมาะสมด้านภูมิศาสตร์ การปกครอง รูปแบบขององค์คณะกรรมการบริหารเครือข่ายโรงเรียน ระเบียบข้อบังคับของเครือข่าย กระบวนการบริหาร เครือข่ายโรงเรียน เช่นการบริหารแบบมีส่วนร่วม กระบวนการวางแผนพัฒนา การมีส่วนร่วมของสมาชิกเครือข่าย การติดต่อสื่อสาร การใช้เทคโนโลยีเพื่อการบริหาร บรรยากาศของการบริหารเครือข่าย และลักษณะภาวะผู้นำของ ผู้บริหารเครือข่ายโรงเรียน

1.2 การศึกษาสภาพการบริหารเครือข่ายโรงเรียน การสอบถามความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่าง ตอนที่ 1 สอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับโครงสร้างองค์ครเครือข่ายโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษา จำนวนข้อคำถาม 22 ข้อ ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นด้วยกับประเด็นคำถามในระดับมากที่สุดทุกข้อ ค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่างร้อยละ 84 –100 ตอนที่ 2 สอบถามเกี่ยวกับสภาพการบริหารเครือข่ายโรงเรียนสังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นว่างสภาพความเป็นจริงในการปฏิบัติอยู่ในระดับ น้อย ค่าเฉลี่ย (\bar{X} = 2.23) และความต้องการในการพัฒนาอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย (\bar{X} = 4.31)

1.3 ผลการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน ได้ความคิดเห็นที่สอดคล้องกันเกี่ยวกับรูปแบบ การบริหารเครือข่ายโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาว่าควรประกอบด้วยองค์ประกอบที่ สำคัญ ได้แก่ องค์ประกอบด้านนโยบาย ด้านโครงสร้างองค์ครเครือข่ายโรงเรียน ด้านกระบวนการดำเนินงานของ เครือข่ายโรงเรียน ด้านบรรยากาศการบริหารงานของเครือข่ายโรงเรียน ด้านการติดต่อสื่อสาร ด้านการมีส่วนร่วม ของสมาชิกเครือข่าย และด้านการพัฒนาสมาชิกเครือข่าย

2. การสร้างรูปแบบการบริหารเครือข่ายโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เป็นการรวบรวมความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 19 คน โดยใช้เทคนิคเดลฟาย จำนวน 3 รอบ รอบที่ 1 เป็นการใช่แบบสอบถามแบบปลายเปิด สอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับรูปแบบการบริหารเครือข่ายโรงเรียน ซึ่งข้อ คำถามได้จากการสังเคราะห์งานวิจัยที่ดำเนินการตามขั้นตอนที่ 1 ผลจากจากการสังเคราะห์ความคิดเห็นในรอบแรก ของผู้เชี่ยวชาญ ได้องค์ประกอบหลักของการบริหารเครือข่ายโรงเรียน 8 องค์ประกอบ คือ 1) นโยบายและ โครงสร้างองค์ครเครือข่ายโรงเรียน ประกอบด้วยองค์ประกอบย่อย 21 องค์ประกอบ 2) กระบวนการดำเนินงาน ของเครือข่ายโรงเรียน ประกอบด้วยองค์ประกอบย่อย 4 องค์ประกอบ 3) บรรยากาศการบริหารเครือข่ายโรงเรียน ประกอบด้วยองค์ประกอบย่อย 11 องค์ประกอบ 4) ลักษณะภาวะผู้นำของคณะกรรมการบริหารเครือข่ายโรงเรียน ประกอบด้วยองค์ประกอบย่อย 9 องค์ประกอบ 5) กระบวนการมีส่วนร่วมของสมาชิกเครือข่าย ประกอบด้วย องค์ประกอบย่อย 8 องค์ประกอบ 6) การพัฒนาสมาชิกเครือข่าย ประกอบด้วยองค์ประกอบย่อย 2 องค์ประกอบ 7) การนำเทคโนโลยีมาใช้ในการบริหารเครือข่ายโรงเรียน ประกอบด้วยองค์ประกอบย่อย 2 องค์ประกอบย่อย และ 8) การติดต่อสื่อสารของเครือข่ายโรงเรียน ประกอบด้วยองค์ประกอบย่อย 5 องค์ประกอบ รอบที่ 2 เป็น

การสังเคราะห์คำตอบในรอบที่ 1 มาสร้างเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ให้ผู้เชี่ยวชาญให้ระดับความสำคัญของข้อคำถามแต่ละข้อ รอบที่ 3 เป็นการสอบถามเพื่อให้ผู้เชี่ยวชาญยืนยันคำตอบที่ตอบในรอบที่ 2 ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการบริหารเครือข่ายโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษามี 8 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) นโยบายและโครงสร้างองค์กรเครือข่ายโรงเรียน 2) กระบวนการดำเนินงานของเครือข่ายโรงเรียน 3) บรรยากาศการบริหารเครือข่ายโรงเรียน 4) ลักษณะภาวะผู้นำของคณะกรรมการบริหารเครือข่ายโรงเรียน 5) กระบวนการมีส่วนร่วมของสมาชิกเครือข่าย 6) การพัฒนาสมาชิกเครือข่าย 7) การนำเทคโนโลยีมาใช้ในการบริหารเครือข่ายโรงเรียน และ 8) การติดต่อสื่อสารของเครือข่ายโรงเรียน ทุกองค์ประกอบผู้เชี่ยวชาญเห็นว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด (ค่ามัธยฐานสูงกว่า 4.50) และความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญมีความสอดคล้องกัน (ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์น้อยกว่า 1.50)

3. การประเมินรูปแบบการบริหารเครือข่ายโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา พบว่า รูปแบบการบริหารเครือข่ายโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาที่มีความเหมาะสม มีความเป็นไปได้ และมีประโยชน์อยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ย (\bar{X}) = 4.52, 4.57 และ 4.51 ตามลำดับ

อภิปรายผล

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยและพัฒนาารูปแบบการบริหารเครือข่ายโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มีประเด็นสำคัญที่จะนำมาอภิปรายผล ดังนี้

1. ผลการสังเคราะห์รูปแบบการบริหารเครือข่ายโรงเรียน จากการศึกษาเอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง การศึกษาสภาพการบริหารเครือข่ายโรงเรียนและจากการสัมภาษณ์ผู้เกี่ยวข้องกับการบริหารเครือข่ายโรงเรียน พบว่า องค์ประกอบต่างๆของการบริหารเครือข่ายโรงเรียนมีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อยซึ่งสภาพความต้องการในการพัฒนาอยู่ในระดับมาก แสดงให้เห็นว่าการบริหารเครือข่ายโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษายังมีปัญหาในเชิงปฏิบัติ สอดคล้องกับเจตนา ลีสุวรรณ (2543: บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยพบว่า ปัญหาการบริหารเครือข่ายโรงเรียนได้แก่ นโยบายและเป้าหมายขาดความชัดเจน การปฏิบัติงานซ้ำซ้อนกัน ผู้บริหารโรงเรียนไม่ให้ความสำคัญ การประสานงานล่าช้า ขาดการประเมินผล ขาดงบประมาณ สตราทีกี่ พอล (Starkey. 1997: 14) ได้กล่าวไว้ว่า ปัญหาของเครือข่ายโรงเรียนมีหลายประการ ได้แก่ การมีวัตถุประสงค์ไม่ชัดเจน ความแตกต่างของสมาชิกเครือข่าย เกิดการรวมศูนย์ของคณะผู้บริหาร การได้รับข้อมูลข่าวสารไม่ถูกต้อง และจากการสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการกำหนดโครงสร้างองค์กรเครือข่ายโรงเรียนผู้ตอบแบบสอบถามเห็นด้วยอยู่ในระดับมากที่สุดทั้ง 22 องค์ประกอบ สอดคล้องกับ ชูชาติ พวงสมจิตร์ (2546: 211) ทำการวิจัย พบว่า ปัญหาของเครือข่ายโรงเรียนได้แก่ ขาดการบริหารแบบมีส่วนร่วม ขาดการกระจายอำนาจ การติดต่อสื่อสาร ความรู้ ความเข้าใจของผู้เกี่ยวข้อง โครงสร้างองค์กรและบรรยากาศการบริหารไม่เอื้อ และการมีข้อมูลข่าวสารไม่เพียงพอ และเกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ (2543: 36-44) ได้กล่าวว่า เครือข่ายมีองค์ประกอบสำคัญอย่างน้อย 7 ประการ ได้แก่ การรับรู้มุมมองร่วมกัน การมีวิสัยทัศน์ร่วมกัน การมีผลประโยชน์และความสนใจร่วมกัน การมีส่วนร่วมของสมาชิกอย่างกว้างขวาง การเสริมสร้างซึ่งกันและกัน การพึ่งพิงกัน และการปฏิสัมพันธ์เชิงแลกเปลี่ยน

2. ผลการสร้างรูปแบบการบริหารเครือข่ายโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ประกอบด้วยองค์ประกอบหลัก 8 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) นโยบายและโครงสร้างองค์กรเครือข่ายโรงเรียน 2) กระบวนการดำเนินงานของเครือข่ายโรงเรียน 3) บรรยากาศการบริหารเครือข่ายโรงเรียน 4) ลักษณะภาวะผู้นำ

ของคณะกรรมการบริหารเครือข่ายโรงเรียน 5) กระบวนการมีส่วนร่วมของสมาชิกเครือข่าย 6) การพัฒนาสมาชิกเครือข่าย 7) การนำเทคโนโลยีมาใช้ในการบริหารเครือข่ายโรงเรียน และ 8) การติดต่อสื่อสารของเครือข่ายโรงเรียน สอดคล้องกับมาตรฐาน พรบ.แม่บท (2552 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยรูปแบบการบริหารศูนย์เครือข่ายสถานศึกษาในการขับเคลื่อนกลยุทธ์ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานราธิวาส เขต 3 พบว่า การบริหารงานเครือข่ายสถานศึกษาที่มีประสิทธิภาพ ประกอบด้วยองค์ประกอบหลัก 7 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) ส่วนประกอบสำคัญของศูนย์เครือข่ายสถานศึกษา 2) กระบวนการในการปฏิบัติงาน 3) การจัดบรรยากาศในการบริหาร 4) ภาวะผู้นำผู้บริหารศูนย์เครือข่าย 5) การมีส่วนร่วมของสมาชิก 6) วิธีการพัฒนาสมาชิก 7) การใช้เทคโนโลยีและการสื่อสาร และศิริพร ตันตียมาศ (2550: บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่องการบริหารเครือข่ายโรงเรียนแบบมีส่วนร่วมที่มีประสิทธิผลสังกัดกรุงเทพมหานคร พบว่าองค์ประกอบที่เหมาะสมของการบริหารเครือข่ายโรงเรียนแบบมีส่วนร่วมประกอบด้วย 8 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) กิจกรรมที่ทำร่วมกัน 2) การใช้เทคโนโลยี 3) ทักษะด้านภาวะผู้นำ 4) ผู้นำเปิดโอกาสให้สมาชิกมีส่วนร่วม 5) การติดต่อสื่อสาร 6) การมีส่วนร่วมของสมาชิก 7) องค์การ (เครือข่ายโรงเรียน) แบบมีส่วนร่วม และ 8) บรรยากาศการมีส่วนร่วม

3. การประเมินความเหมาะสม ความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ของรูปแบบการบริหารเครือข่ายโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ผลการประเมินทั้ง 8 องค์ประกอบ มีความเหมาะสม ความเป็นไปได้และมีความเป็นประโยชน์อยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาและผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาต่างเห็นถึงประโยชน์ความเหมาะสม ความเป็นไปได้ของการนำรูปแบบการบริหารเครือข่ายโรงเรียนไปใช้เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา สอดคล้องกับศิริพร ตันตียมาศ (2550: 218) ได้วิจัยพบว่า รูปแบบการบริหารเครือข่ายโรงเรียนที่มีความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และมีความเป็นประโยชน์ในระดับมากที่สุดนั้น องค์ประกอบสำคัญในการบริหาร ได้แก่ เครือข่ายต้องมีระบบสารสนเทศที่ต้องอาศัยเทคโนโลยีเข้ามามีบทบาทในการบริหาร องค์การเครือข่ายโรงเรียนมีการบริหารแบบมีส่วนร่วม มีการใช้ทรัพยากรร่วมกัน การมีส่วนร่วมของสมาชิกเครือข่าย ทักษะภาวะผู้นำของผู้บริหารเครือข่าย และมีระบบการติดต่อสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะการวิจัย

1. ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 การนำรูปแบบการบริหารเครือข่ายโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาไปใช้ควรปรับปรุงให้เหมาะสมกับบริบทของแต่ละเขตพื้นที่การศึกษา โดยการศึกษาสภาพปัจจุบันของเขตพื้นที่การศึกษาก่อนนำไปใช้

1.2. การนำรูปแบบไปใช้ควรมีการสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับรูปแบบการบริหารเครือข่ายโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาให้กับผู้บริหารการศึกษา ผู้บริหารโรงเรียน ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาเพื่อให้เกิดความเข้าใจร่วมกัน สามารถนำรูปแบบไปใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

ควรทำวิจัยในการติดตามและประเมินผลการใช้รูปแบบการบริหารเครือข่ายโรงเรียน

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2555). นโยบายและยุทธศาสตร์การพัฒนาศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ.

2555-2558. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. (2543). การจัดการเครือข่าย: กลยุทธ์สำคัญสู่ความสำเร็จของการปฏิรูป การศึกษา.

กรุงเทพฯ : ส.เอเชียเพลส.

เจตนา ลี้สุวรรณ. (2543). การบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานครในรูปแบบกลุ่มโรงเรียนและ

สหวิทยาเขต. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. (เทคโนโลยีการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.

ชูชาติ พ่วงสมจิตร์. (2546). การบริหารแบบมีส่วนร่วม. ประมวลสาระชุดวิชาประสบการณ์วิชาชีพ

ประกาศนียบัตรบัณฑิตทางการศึกษา, หน่วยที่ 5. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.

ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง การกำหนดและแก้ไขเปลี่ยนแปลงเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา.

(2553, 18 สิงหาคม). ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 127 ตอนพิเศษ 98ง. : 28-61

ศิริพร ต้นตียมมาศ. (2550). รูปแบบการบริหารเครือข่ายโรงเรียนแบบมีส่วนร่วมที่มีประสิทธิผลสังกัด

กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์. ปร.ด. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยศิลปากร.

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก เขต 2. (2552, 15 สิงหาคม). ระเบียบสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

พิษณุโลก เขต 2 เรื่อง เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษา พ.ศ.2552.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2553). คู่มือการสร้างเครือข่ายร่วมพัฒนาและการเสริม

ศักยภาพผู้เรียน. กรุงเทพฯ : สำนักบริหารการมัธยมศึกษาตอนปลาย. สำนักงานฯ

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2554). School Mapping. กรุงเทพฯ : สำนักบริหารการ

มัธยมศึกษาตอนปลาย. สำนักงานฯ.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2545). รายงานการปฏิบัติการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพ

ภายในสถานศึกษา. กรุงเทพฯ : สำนักงานฯ.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2552). ข้อเสนอการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (2552-2561).

กรุงเทพฯ : พริกหวานกราฟฟิค.

หน่วยศึกษานิเทศก์, สำนักการศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร. (2550). สรุปผลการประเมินเครือข่ายโรงเรียนสังกัด

กรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2549. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย

ไทย จำกัด.

อาตุลย์ พรหมแสง. (2552). รูปแบบการบริหารจัดการศูนย์เครือข่ายสถานศึกษาในการขับเคลื่อนกลยุทธ์

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานราธิวาส เขต 3. นราธิวาส : สำนักงานฯ.

Mark, B. (19987). School Clusters in the third World: Making them Work. Paris : Unesco-

Unicef co-operative programs.

Starkey, P. (1997). Network for Development. International Forum for Transport and

Development. (IFRTD) : Cornell University.